

קדמות הבית יוסף ושו"ע

אריה ליבביבץ

I. בית יוסף (It took 32 years to write and was completed in 1520 in the year ש"ג)

A. Breakdown of Torah Learning.

1. God kindly gave us the torah as a path to find favor in His eyes.
2. have caused a loss of wisdom
3. Too many different seforim "כפי לא נעשית התורה כב' תורות אלא כתורות אין מספר".
4. Often the authors meant well but made several mistakes:
 - a. they often don't know enough.
 - b. they often don't quote more than their own opinion and give the impression that their opinion is the only and accepted one.
 - c. they often write what has already been written by others.

B. The Challenge of Learning on Your own.

1. It is very difficult to know where every gemara is.
 - a. even though מגיד משנה is helpful, if the din doesn't appear in Rambam's girsa the מגיד משנה won't discuss it.
 - b. even though רבינו ירוחם is very helpful, he sometimes only quotes bits and pieces of the discussion.
2. Even when you find the sugya, you then have to go through רישוי ותוספות and then רמב"ם ושאר הפוסקים and then רא"ש, ר"ג, מרדי"ב - a truly daunting task.
3. This is all to find a single halacha. If a person wants to know everything he has to go through all of shas this way. Even if you have time you are likely to forget much of it.

C. The Problems with Existing Books.

1. Kitzur books - סמ"ק אגור וכל בו is not a good shortcut because you will never understand the halacha and its underpinnings.
 - a. אגור is particularly hard because he often quotes לשון הטור which is difficult.
 - b. אגור also often quotes only one opinion, but when you look into it you will find that everybody else argues and even that opinion says יש למגמות בו but the אגור won't quote המגמות (he gives example about a גלגול מים).

D. What This Book Accomplishes. Declares intention to write a book that will clear the path to learn halacha by starting with the source in the gemara and explaining all the disputes and discussions related to the sugya.

1. Didn't want to make a stand alone book because he is quoting the Tur on every page anyway.
 - a. didn't choose the Rambam even though he is most famous, because Rambam always only quotes one opinion which leaves the Beis Yosef with too much work going through the other opinions.

E. How the Book Works.

1. First find the original source of halacha (בבלי, ירושלמי, ספרא, ספרי, מכילתא וכו')
2. Second discuss whether it is מחלוקת or מוסכם and if the latter why the Tur paskened one way.
3. Next, bring the logic for all cited opinions, whether the Tur quotes the opinions or not.
4. Explain the Rambams, usually with the מגיד משנה or the ר"ג, but sometimes disagrees with them (and you decide who is more correct) and sometimes they don't speak on a Rambam.
5. Answer all questions the Tur asks on any posek.

הקדמות בבית יוסף ושו"ע

אריה ליבוביץ

6. Bring halachos that the Tur left out.

F. Halachic Methodology.

1. List of seforim who are taken into account in writing this book: תלמוד עם פירוש רשי' ותוספות והר"ו ופסקים הרלי'ף והרא"ש והמדeci והרמב"ם והגהותיו ומגידי משנה ורבינו ירוחם וספר התורמה ושבלי הלקט והרוקח ושעריו דורא וספר התשב"ץ וספר העיטור ונומקי יוסף וסמא"ק וארכחות חיים ותורות הבית והగות אשורי וספר המנהיג והאגור וספר בעלי הנפש להראב"ד ותשובה הרא"ש והרשב"א והרב"ש והר" שמעון בר צמח ומהריי קולין ותרומת הדשן. כל דבריהם מבוארים היטב. ובkeitat מקומות מאמרי זהה.

2. אבודרham אבן עזרא אגרת התשובה לרביינו אבונן עוזרא אגרת התשובה לרביינו יונה, אהיל מועד לרבי שמואל ירוזני, ספר הבתים, ברוך שאמר, עיתור, רש"ט, מורה נבוכים, עקידה, פירוש משניות להרמב"ם, ר"ש על משניות, רשי' ורמב"ן על התורה, ספר הפרדס, תשובה הריטב"א הרי'ף והמרה"ס מרוטנבורג, תורה האדם לרמב"ן וכיו' וכו').

2. Don't be me!

a. Usually מדכי סמ"ג סמ"ק ספר התורמה והגות מיימון follow so they aren't always quoted.

b. I'm aware that the רש"א were really written by the but just quote as printed.

c. spent time fixing countless typos in the Tur.

3. Arriving at a conclusion. (the **חיד"א** בשם **הגדלים** ערך ב"ג writes that the following rules were agreed upon by 200 great rabbis and therefore עשה כאילו עשה כמאתיים רבנים)

a. it is useless to take everybody into account because how can I judge between competing סברות of giants, certainly no use to add my own against them. I should be lucky enough to just understand them.

b. there are three giants of psak - ר"י'ף רמב"ם ר"ש רמב"ן and i just take majority with rare exception when everybody disagrees and the custom has become otherwise.

c. If one of them doesn't comment and the others disagree, I turn to רמב"ן רש"א ר"ץ רמב"י וסמא"ג

d. If none of the big three comment, I go with the other most well known poskim.

G. Final words.

1. If you are in a community that is נוהג להחמיר on something that I am with, you must maintain your community's practice as per פסחים ד"ה נא.

2. Also worked to improve the Tur to make it easier to find things.

3. This sefer is useful for:

a. obviously for תלמידי חכמים

b. easiest approach to a sugya for בחורים

c. even those who can't understand an entire sugya can use it to understand the Tur.

4. Name of the book:

a. just like the house of Yosef provided everybody with physical sustenance, this book will provide everybody with spiritual sustenance.

בועלם הזה ועלום הבא חלקי מכל עמל לי.

H. (Postscript - he was pretty proud of this accomplishment - see שו"ת בית יוסף דיני גיטין וקדושים) ולוי היה החכם המתיר זה מעין בפרק בית יוסף היה מוצא זה מבואר ולא היה where he writes: סימן יג משבב במה שנתפשט וצריך שיזהר מכאן ואילך לחפש בספרים כל הפסיקים ולעיין בדבריהם ובפרט ספר בית יוסף כי שם הכל מתוקן לשעודה וכל מורה שייה לפניו ספר זה ידבר בשער ולא יבוש כי אם לא ישא

קדמות הבית יוסף ושייען

אריה ליבביץ

כו חס וחילתה על זה נאמר "שגנת תלמוד עולהazon"

1. In **protecting him from making any mistakes in the sefer.**

"נשיא אלקים אתה בתוכנו אשר מימיו אנו: שור"ת הרמ"א סימן מה "חיללה להמרות דברי מכ"ת דמר וכל החולק עליו כחולק על השכינה" שותים "

"הלא נודע שחיבורו על פי רוח"ק חיבר בלתי ספק" - פרי מגדים יוז"ד סימן מה שפ"ד ס"ק כה

"ומי לנו גזול מרבענו מהרי" קאהו ז"ל אשר ממש מימי רביה ורב יוסף לא קם כיוסף - תומכים סימן כה "זהו סיני ועורך הרים זקן ויושב בישיבה"

2. **writes the following story:** כאשר הופיע הספר בית יוסף גזר על תלמידיו שלא ילמדו בו מפני שהוא כמעט הבקיות מיד אה"ב אירע דבר משנה, עד אז היה לומד עם תלמידיו בספר הטור ומצבע על מקורות כל דין ודין, ומעולם לא נעלם מהם דבר. אחר גיורתו קרה שנעלמו ממנה מקורות הלכה אחת בטור, ולא עלה בידו למצאים. או אז אמר לתלמידיו רואני כי מן השמים רוצים ספר בית יוסף יתפשט לעולם לכובאו בו. מיד מצאו בו מקור ההלכה והתריר להם הגזירה.

- II. **שולחן ערוך.** (finished writing in the year and then spent the next 8 years completing the rest of it, and then published two years after that in 1565)

A. **Reviews the success of monumental work - בית יוסף.**

B. **This is an attempt to write a "cliff's notes" version that everybody can know fluently, in fulfillment of his promise to fulfill the halacha.** כאשר ישאל לתלמיד חכם דבר הלכה לא יגמגם בה אלא יאמר לחכמתו את כשר להכך את שברור לו שאחותו אסור לו כך יהיה ברור לו כל דין שישאל עליו הלכה מעשה בהיותו שגור בפיו.

C. **How to learn it:**

1. can easily be divided into thirty parts so you can review all of it every month.
2. good for children to become familiar with halacha as girsas Dikhotta.

D. **Called Shulchan Aruch because it is all laid out for everybody to easily learn.**

ספר בית יוסף

ברוך יי אלהי ישראל אשר ברא עולמו לתוכלית האדם ומכל מין האדם בחור לו עם סגוליה יעקב חבל נחלה ומרוב אהבתו לעם קרובו קרבנו לפני הר סיני והגיחלנו על ידי מבחר המין האנושי משה ר宾ו ע"ה תורה ומצוות חוקים ומשפטים צדקיים לטוב לנו למען נלך בדרכיו ונמצא חן בעיניו. ויהי כי ארכו לנו הימים הורקנו מכל אל כל ובגולה הלכנו וכמה צרות צרורות חן בעיניו. וכך עליינו עד כי נתקאים בנו בעונותינו ואבדה חכמת חכמיינו וגוי (ישעה כת יד) תכופות וצורות זו לזו באו עליינו עד כי כוונתם היה להאריך ימים נשבת רוב ואזלת יד התורה ולומדייה כי לא נעשה התורה כב' תורות אלא כתורות אין מספר לסbat הספרים הנמצאים בביור משפטיה ודיניה. וגם כי הם ע"ה כוונתם היה להאריך ימים נשבת רוב לנו מתוך האור הטוב שנחנינו מהם ע"ה ספק ומבוכחה הרבה בהיות כל אחד מחבר ספר לעצמו וכופל מה שכתב וחייב מי שקדמו או כותב הדין בהיפך מה שכתבו חבירו ולא יציר דבריו כי תמצא כמה פוסקים מבאים דין אחד סתם כאילו הוא מוסכם בלי שום חולק וכשתאחד דבר בדרכו תמצא שגדולים חלוקים בו כמו שהוא במקומות אין מספר למי שעין בספר הפוסקים ועין מקום דבריהם בגמרא ובפוסקים הקודמים:

ואם יאמר אדם בכל דין שיצטרך לחזור שרשיו ומוצאו בדברי הגמרא והמפרשים והפוסקים כולם יכבד הדבר עלייו מادر, כל שכן כי ילאה למצווא הפתח לדעת מקום הדין בתלמוד. כי עט היה שזכינו הקב"ה לביאור הרב המגיד ז"ל ולהיבור ר宾ו ירוחם המורים לנו מקומות הדינים בתלמוד. המעניין בהם יבחן וכיור חסרוונו אם לא יהיה לו היקף גדול בתלמוד. וגם במקומות רבים יחשש ולא ימצא בדרכיהם מורה מקום לאותו הדין. אם מגיד המשנה להיות הדין הוא שלא על פי גירסת הרמב"ם ז"ל או שתחו. ואם ר宾ו ירוחם להיתנו מקצר לפעמים מההביא כל הדיעות הנאמנות בדין ההוא. אם להיותו כותב המורה מקום בקצת מקומות דרך כלל והמקום שמורה אליו הדין הוא אינו חוזר אלא לחלק או חלקים מהכללו הוא ולא לשאר. וילאה המעיין לבקש כל החלקים במקומות ההוא אשר הורה אליו ולא ימצא. וה גם כי ידע מקום הדין בגמרא יצטרך לעיין כל הסוגיא ההיא עם פירוש רש"י ותוספות ואח"כ לעיין בדברי הר"ף והרא"ש והר"ן וההרדי כי לא ימצא בהרמב"ם ושאר פוסקים וגם בדברי תשובה הגדולים הנמצאות אצל לדעת אם הדין הוא מוסכם מהכל או אם יש בו מחלוקת וכמה מחלוקת בדבר וכדברי מי ראוי להכريع. וזה דבר מבואר בעצם שהוא דבר שאין לו קцевה:

ואם בדין הבא ליד האדם כךymi שרוצה לידע שרשיו כל הדינים על בוריים ולהקיף דברי כל החולקים בהם וחולקי דברי כל אחד ואחד מהם על אחת כמה וכמה שיבctr ממנו. שאפילו יعين בכל דין דין דברי הגמרא והמפרשים ודברי כל הפוסקים שהוא טורח גדול מאד השכחה מצויה באדם ומה גם בדברים רבוי ההסתעפות ונמצא יגע לריק ח'ז:

ואם יאמר אדם לבחור בספרים הקוצרים. כסמ"ק והאגור והכל בו. באמת שזו דרך קצרה וארוכה כי מעולם לא יוכל לדעת שום דין בהלכתו. ובפרט בספר האגור כי בהרבה מקומות מביא לשון הטור כהויתו והלשון ההוא צריך נגר נגר דיפרקייה והוא ז"ל מעתיקו כמו שמצויא. גם במקומות מביא פוסק אחד להתויר בלי שום חולק במקומות שכט גדול ישראלי חולקים ואוסרים וגם הפסיק ההוא שמביא אותו הדין להתויר כתוב שיש לגמגום בו. והוא ז"ל כתוב דברי ההתיר ולא זכר דברי הגמגום הנזכר בדברי הפסיק ההוא עצמו. דוק במא שכתב בסימן תל"ד על גלגל המגלא מים ובלגלא קבועים כלים קטנים נקובים בכונס משקה. ועיין במא שכתבתי עליו בטור י"ד סימן ר"א ותשכח דהכי היא כמה דאמינה:

על כן אני הדר באלפי יוסט במויה"ר אפרים במוחה"ר יוסט קארו זלה"ה קנאתי לה' צבאות ונערתי חצני לטקל המטילה והסתמתי לחבר ספר בולל כל הדינים הנוהגים בביור שרשייהם ומצויאיהם מהגמרא עם כל חילוקי סברות הפסיקים איש לא נעדר. ולא ראוי לעשות ספר זה חיבור בפני עצמו כדי שלא יצאטרך לכפוף ולכתוב דברי מי שקדמוני ולבן הסכמתי לסמכו לאחד מהפסיקים המפורטים. ועלה בדעתו לסמכו בספר הרמב"ם ז"ל להוות הפסיק היותר מפורסם

הפסיקים וטעם. ולכן הסכמתי לסמכו בספר ארבעה טורים שחבר הרב רבי יעקב בן הרא"ש ז"ג כי הוא כולל רוב דעתות הפסקים:

זה משפט הספר ומעשהו לבאר הדיון שכותב בעל הטורים אם הוא משנה או בריתא או תוספתא או מימרא בתלמוד בבלי או ירושלמי או בסיפור או בסיפור או במקילתא ואם הוא מוסכם או אם הוא מחלוקת תנאים או אמראים והמחבר פסק באחד מהם ומאייה טעם פסק כמותו. ואם מביא המחבר סברות פוסקים חולקים בדיון ההוא יבהיר טעם כל אחד מהסבירות שרשאה ומוצאה מהתלמוד. ואם המחבר ישמש סברת אייה פוסק כמו שתמצאו פעמים הרבה שהסביר סברת הריב"פ או סברת הרמב"ם או סברת פוסקים אחרים יביא סברת הפסיקים הנשטים וטעם. ואם דברי אייה מהפסיקים הם בין שבאים המחבר בין שאיןו מבאים אינם מובנים יבהיר דבരיהם. ובפרט דברי הרמב"ם ז"ל כי בהרבה מקומות דבריו סתוםים וחתוםים הם מתבאים בספר הזה על פי מה שפירשו בו מגיד משנה והר"ן. ולפעמים יקשה על פירושו ויפרש בדרך אחרת והمعنى את אשר יבחר ירצה ויקרב. ובקצת מקומות שיש בדברי הרמב"ם שעריכים ביואר והמפרשים הנזכרים לא דברו בו יפרש דבריו. ואם המחבר הזה בעל הטורים מנסה על אייה מהפסיקים יתרץ קושתו או תמייתו. ואם נמצא אייה דין חדש בדברי אייה פוסק או מפרש ולא הביאו המחבר יביאו:

נמצא שמי שייהיה ספר זה לפניו יהיו סדרורים לפניו דברי התלמוד עם פירוש רש"י והתוספות והר"ן ופסקיו הריב"פ והרא"ש והמרדכי והרמב"ם והגהותיו ומגיד משנה ורבינו ירוחם וספר התרומה ושבלי הלקט והרוקח ושעריך דורא וספר התשב"ץ וספר העיטור ונמקי יוסף וסמא"ג וסמא"ק וארכות חיים ותורת הבית והגחות אשיריו וספר המנהיג והאגור וספר בעלי הנפש להרבא"ד ותשבות הרא"ש והרשב"א והר"י בר ששת והר"ר שמעון בר צמח ומהר"י קולון ותרומת הדשן. כל דבריהם מכוארים הייטב. ובקצת מקומות מאמרי הזוהר:

וליהות כי כבר נודע שהרא"ש והמרדכי וסמא"ג וסמא"ק וספר התרומה והגחות מיימן כולם נמשכים אחר דברי התוספות על הרוב لكن אם בקצת מקומות לא אכחוב דעתם אל יחשدني שому כי בשאני כותב דעת התוספות אני צריך לכתחזק רעת הקדושים הללו שסתםם בפירושם. והנה בא לידי קצת תשובות הרשב"א כתובות בעט ברזל ועופרת בדפוס וכותב בחלתן שם תשובות הרמב"ן. וכשאני כותב מאותן תשובות ע"פ שאני יודע שהיא תשובות הרשב"א אני כותב כתוב בתשובות להרמב"ן לפי שפירוש הדפוס מצווים ביד כל אדםומי שירעה לעין לשון התשובה עצמה יוכל לעמוד עליה:

והנה בא לידי ביואר רוב ספר אורח חיים לרביינו הגadol כמה"ר יצחק אבוחב ז"ל וביאור תחלה ספר אורח חיים ותחלה ספר יורה דעה לרבי כמה"ר יעקב בן חביב ז"ל. והסכמתי לכותב דבריהם בשם. ובמקום שנ"ל לחלק עליהם(ac) כתוב מה שקשה לי על דבריהם ואכחוב דעתם והمعنى יבחר הטוב בעיניו. ולהיות ספר ארבע טורים מלא טיעות טופר בכמה מקומות עיר על מקומות הטעות ואכחוב הלשון המתוקן בהלכתו על פי ספרים מוגדים ונכונים שהגהתי מהם:

ועלה בדעתני שאחר כל הדברים אפסק הלהבה ואכרייע בין הסברות כי זהו ה��ילת להיות לנו תורה אחת ומשפט אחד. וראיתי שם באננו למור שנכריע דין בין הפסיקים בטענות וראיות תלמידיות הנה התוספות וחידושים הרמב"ן והרשב"א והר"ן ז"ל מלאים טענות וראיות לכל אחת מהדיעות. וכי זה אשר יערב לבו לגשת להוסיף טענות וראיות. ואיזהו אשר ימלאנו לבו להכנס ראשו בין הרים הרוי אל להכריע ביניהם על פי טענות וראיות לסתור מה שבירו הם או להכריע במה שלא הכריעו הם. כי בעונותינו הרבים קצר מעש שלינו להבין דבריהם כל שכן להתחכם עליהם. ולא עוד אלא שאפילו היה אפשר לנו לדחוק דרך זה לא היה ראוי להחזיק בה לפי שהוא דרך ארוכה ביותר:

ולבן הסכמתי בדעתני כי להיות שלוש עמודי ההוראה אשר הבית בית ישראל נשען עליהם בחוראותיהם הלאימה הריב"פ והרמב"ם והרא"ש ז"ל אמרתי אל לגבי שבמקום שנים מהם מסכימים לדעת אחת נפסק הלהבה במומם אם לא בקצת מקומות שככל חכמי ישראל או רובם חולקין על הדעת ההוא ולכן פשוט המנהג בהיפך:

ומקום אחד מן הג' העמודים הנזכרים לא גילתה דעתו בין ההוא והשני עמודים הנשארין חולקין בדבר הנה הרמב"ן והרשב"א והר"ן והמרדכי וסמ"ג ז"ל לפניו אל מקום אשר יהיה שמה הרוח רוח אלהי"ן קדישין ללבת נלך כי אל הדעת אשר יטו רובן כן נפסק הלהכה:

הקדמת בית יוסף

ובמקום שלא גילתה דעתו שום אחד מן הג' עמודים הנזכרים נפסק לדברי החכמים המפורטים שכתו דעתם בדיון ההוא. ודרך זו דרך המלך נכונה וקרובה אל הדעת להרים מஸול:

ואם בקצת ארצאות נהגו איסור בקצת דברים אע"פ שאנו נזכיר בהפרק יחויקו במנוגם כי כבר קבלו עליהם דברי החכם האוסר ואיסור להם לנוהג יותר כדאיתא בפרק מקום שנחגו (פסחים נא):

וליהיות סימני מפתחות ספר הטורים קצרות ביותר והרוצה לבקש דין אחד לפעם לא יוכל להבחן אם הוא בסימן זה או בסימן אחר או אם מביא אותו דין בעל הספר. لكن ראוי לעשות מפתחות אחרות שמזכירין כל הדיינים הבאים בסימן ההוא בפרט. ואח"כ כתבתי רמוני כל הדיינים המודשים שהבאתי בביבור והנקרה ספר בית יוסף כדי שימצא כל אדם הדין שירצה בנקלה:

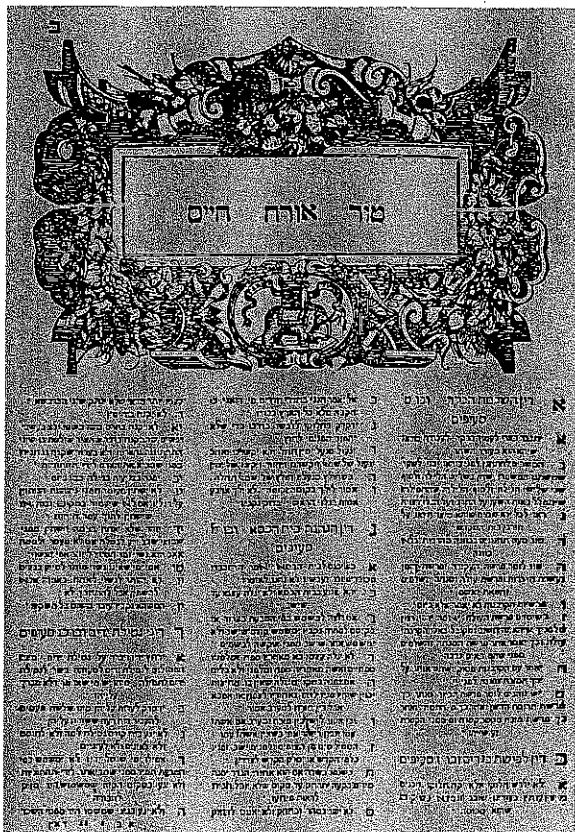
ותועלת ספר זה לחכמים מבואר. ולבוחרים בקיצור והיא דרך ארוכה וקצרה. (ואפשר) [ואהאר] אין בו כח לעמוד ייעין בו להבין כוונת דברי המחבר ספר ארבעה טורים על בוריין. נמצא בספר וזה מזון לכולא ביה. על כן קראתיו בית יוסף כי בשם שביתו יוסף היו נזונים הכל מזון הגוף אך יהיו נזונים מספר זה מזון הנפש. ועוד טעם שני כי זה חלקי מכל עמלי והוא בירתי בעולם הזה ובעולם הבא. ומהשם יתברך אשאל יעוזני על דבר כבוד שלו לסדר ספר זה מנוקה ומשופחה מכל טעות ושגיאה. בו יתברך בטח לבי ונעוזתי ירחם עלי ויחנני מחתנת חنم כי חנוני הם חנונים ומרוחמי הם מרוחמים כדברי (שמות לג יט) וחנוני את אשר אהן ורוחמי את אשר ארham:

הקדמה המחבר

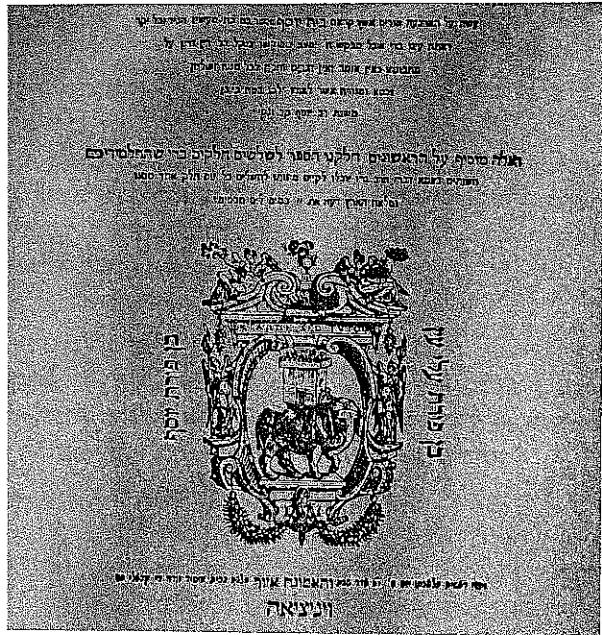
אליה דברי הצעיר יוסף קאו
בן הה"ר אפרים בן הה"ר יוסף קאו ולה"ה

אודה ה' מאד בפי ובתוך רבים אהילנו ומשורי
אהודנו. במא אקדם ה' אכפ' לאלהי מרום
אשר ממען קדשו מן השמים הופיע כרוב רחמיין
וחסדיין והשפיע מטובו על שפל אנשים כמווני לחבר
ספר הנוטן אמריו שפר החיבור הנadol שהברתי על
הארבעה טוראים אשר קראתו בית יוסף אישר כללתי
בו כל הדינים הנמצאים בכל הפסיקים חדשים נם
ישנים עם מקומות מושבותם בחצריהם ובຕירותם

בתלמוד בבלי בתלמוד ירושלמי בתוספתא בסיפורם ומפרשים והפוסקים
ובבעלי התשובות חדשות גם ישנים נתבאר שם כל דין ודין כאשר היטב דבר דבר על אפנוי וארמוני
על משפטו ישב תלוי עליו כל שלטי הגבורים אנשי השם אשר מעולם. ראוי אני בלבי כי טוב
לקנות שושני ספרי אמריו בדרך קטרה בלשון צח וכול' יפה ונעים למען תהיה תורה ה' תמיינה
שנורה בפי כל איש ישראל כי כאשר ישאלו לתלמיד חכם דבר הלכה לא יגמג' בה אלא יאמר
לחכמה אהותי את כשם שברור לו שאחותו אסורה לו כך יהיה ברור לו כל דין שישאל עליו הלכה
למעשה בהיותו שגור בפיו ספר זה הבניו לתלפיות תל' שהכל פונים בו לחלקם שלשים

דף טקסט ווניציאה שבץ – ר' קבאלו

שער מהדורות ווניציאה שבץ – ר' קבאלו